Societatea Forestieră „Carpatina” Brezoi şi evenimentele din 19 ianuarie 1947

Ionela Nițu*
Dan Ovidiu Pintilie**

Keywords: *The „Carpatina” company, forest exploitation, Olt and Lotru Valley, Brezoi.*

Summary:*The „Carpatina” company, located in Brezoi, was founded in 1920 by means of the amalgamation between the companies Oltul and Lotrul, from Brezoi township, which had been exploiting the forests from Olt and Lotru Valley. There is information provided about the activity and evolution of the company in 1947 and also regarding the workers' discontents in January 1947, which were solved by the remediation and satisfaction of their requests.*

Cuvinte-cheie: *Societatea „Carpatina”, exploatare forestieră, Valea Oltului şi a Lotrului, Brezoi.*

Rezumat: *Compania "Carpatina", din Brezoi, a fost înființată în anul 1920 prin comasarea companiilor Oltul și Lotrul, din oraşul Brezoi, care exploatau pădurile de pe Valea Oltui și Lotrului. Există informații cu privire la activitatea și evoluția companiei în 1947 și în ceea ce privește, de asemenea, nemulțumirile lucrătorilor în ianuarie 1947, soluționate prin remedierea și satisfacerea cererilor lor.*

Societatea pentru industria forestieră „Carpatina” din Brezoi a luat ființă în iunie 1920 prin fuzionarea societăților forestiere „Lotru” şi „Oltul” din comuna Brezoi, care exploatau pădurile de pe Valea Lotrului şi a Oltului, a Societății pentru exploatarea de păduri din Petroşani, a Societății anonime române pentru industria forestieră, alături de proprietarii de D.N. Simian, Ştefan Gaillac, Elize G. Lalu prin procurator Th. Raux, Jacques Eiser în nume propriu cât şi ca director general al societăților „Lotru“, „Petroşani” şi Societății pentru Industria Forestieră, precum şi a Băncii Românești, „citadela financiară a Brătienilor” şi a Băncii de Credit Român[1].

Prin fuzionarea acestora s-a înlăturat concurența şi s-a concentrat în noua societate majoritatea suprafețelor de păduri din această regiune. Societatea „Carpatina” avea centrala şi administrația în București şi sediul secundar în comuna Brezoi fiind înmatriculată mai târziu la Oficiul Registrului Comerțului sub nr. 402/1931.

În baza Statutelor şi a Actului constitutiv depuse cu cererea nr. 28.015/1920 la Tribunalul Ilfov, Secția I Comercială, s-a acordat funcționarea societății prin

*__Ionela Nițu__, consilier superior la Serviciul Județean Vâlcea al Arhivelor Naționale, doctorand în istorie, e-mail: ionela31@gmail.com.
**dr. __Dan Ovidiu Pintilie__, șef serviciu Serviciul Județean Argeș al Arhivelor Naționale, e-mail: arges@arhivelenationale.ro.

[1] Monitorul Oficial, nr. 53 din 10.06.1920, p. 1666-1673.

hotărârea Tribunalului din 05.06.1920, stabilindu-se că primul an de funcţionare începea la 28 aprilie 1920, societatea având o durată de activitate nelimitată. Capitalul societăţii era de 100.000.000 lei împărţit în 200.000 acţiuni a câte 500 lei fiecare, fiind constituit din următoarele depuneri:

1. **Societatea pentru exploatarea de păduri Lotru**: cu sediul central în Bucureşti, strada Paris, nr. 21, avea un capital social de 10.000.000 lei, iar preşedintele Consiliului de administraţie era Mihail Pherekyde[2], director general Jacques Eiser, iar membri erau Mihai şi Dumitru Pherekyde, Petre Missir, Constantin Miclescu, baronii Hermann (decedat în 1930) şi Bernhard Groedel (decedat în 1936), George D. Nedelcu[3] şi Soma Veszpremy, acesta reprezentând unul din principalii acţionari şi anume Internationale Holding Company în timp ce Jacques Eiser reprezenta celălalt mare acţionar Internationale Trust A.G[4]. Societatea a fost înfiinţată în anul 1901 cu un capital de 1.800.000 lei şi avea 1.344 angajaţi.

Adunarea generală a acţionarilor din 3 mai 1920 a fost de acord să fuzioneze cu alte societăţi similare şi să aducă ca aport în noua societate toate averile pe care le deţineau[5]. Ca urmare, societatea a adus ca aport, conform inventarului depus la constituire, pădurile de pe Valea Lotrului, 1.000.000 mc lemn răşinos, 1.000.000 mc lemne foioase, Fabrica de prelucrare a lemnului de la Brezoi (cu 12 gatere) construită cu sprijin financiar din partea Băncii Marmorosch Blank, cu teren, construcţii şi instalaţii, munţii cu soluri şi subsolul lor şi golurile de munte pe care le avea în proprietate sau concesionate, instalaţiile de plutire pe Lotru şi afluenţii săi precum şi pădurile din jur, depozitele şi terenurile situate în oraşele Râmnicu-Vâlcea, Drăgăşani, Slatina, Craiova, Roşiori, Alexandria, pădurea Lihuleşti (Gorj), linia ferată Lotru-Brezoi şi o locomotivă. Erau aduse ca aport lacurile Grebla şi Scocuri de la Cataracte, Opritoarea şi Grebla de la Brezoi, evaluate la 2.000.000 lei în 1920. În anul 1925 se va face o reevaluare a lacurilor Mireuţa, Vidra, Grebla, Cataracte fără Scocuri, Zănoguţa, Prejbeni, Opritoarea din Brezoi şi Grebla din Brezoi la suma de 8.388.635 lei[6]. Tot aportul valora 32.300.000 lei, pentru care societatea a primit 64.600 acţiuni a câte 500 lei fiecare.

La 31 decembrie 1921, profitul net pe anul 1920 şi 1921 s-a ridicat la suma de 178.693 lei având şi investită suma de 47.371.696 lei în acţiuni Carpatina[7]. În data de 10 noiembrie 1922 se hotărăşte lichidarea societăţii pentru exploatarea de păduri „Lotru", fapt pentru care membri consiliului: M. Pherekyde, Jacques Eiser, George D. Nedelcu şi A. Jahoda hotărăsc cooptarea ca lichidator al societăţii, pe Zoltan Fenyves[8].

---

[2] Mihail Pherekyde (n. 14 noiembrie 1842, Bucureşti - d. 24 ianuarie 1926, Bucureşti) a fost un politician şi ministru de externe român.

[3] George D. Nedelcu (1863-1944), jurist, secretar general la Ministerul Justiţiei, autor de lucrări de specialitate.

[4] *Monitorul Oficial*, nr. 73 din 03.07.1920, p. 2593-2594.

[5] *Monitorul Oficial*, nr. 28 din 09.05.1920, p. 1183.

[6] Serviciul Judeţean Vâlcea al Arhivelor Naţionale (în continuare S.J.A.N.V.), fond Societatea Carpatina Brezoi, dosar 1/1931-1948, f. 1-2.

[7] *Monitorul Oficial*, nr. 113 din 22.08.1923, p. 5600.

[8] *Monitorul Oficial*, nr. 266 din 10 martie 1923, p. 12612.

2. **Societatea anonimă română pentru industria forestieră Bucureşti**. Societatea avea sediul social în Bucureşti, strada Paris, nr. 21 şi activa în domeniul forestier încă din anul 1907 cu un capital de 2.000.000 lei împărţit în 4.000 de acţiuni a câte 500 lei fiecare[9], schimbându-şi mai târziu în 1926, numele în Societatea anonimă română pentru industria forestieră „Domuc", cu un capital de 1.400.000 lei. Preşedinte al Consiliului de administraţie fiind Tancred Constantinescu, iar membri în consiliu Gr. Procopiu, G.D. Nedelcu, Ştefan Gaillac, Jacques Eiser care era şi director general, iar director Solomon Kleinberg[10]. Scopul societăţii era exploatarea pădurilor ce aparţineau societăţii, cumpărări de păduri, tăierea şi vânzarea lemnelor în stare brută sau prelucrare[11].

Va aduce ca aport la constituirea noii societăţi toate pădurile pe care le avea în proprietate, cu 350.000 mc răşinoase şi 1.000.000 mc foioase, precum şi toate instalaţiile de prelucrare pe care le poseda în Văile Oltului şi Lotrului. Valoarea totală, conform inventarului, se ridica la suma de 12.000.000 lei, pentru care a primit 24.000 acţiuni a câte 500 lei fiecare.

3. **Societatea pentru exploatarea de păduri din Petroşani**: aducea ca aport fabrica de cherestea din Petroşani, funicularul pentru transportul lemnului, pădurile pe care le poseda la Obârşia Lotrului cuprinzând 527.000 mc răşinoase. Totalul aportului adus se evalua la 13.040.000 lei pentru care primea 26.080 acţiuni a câte 500 lei.

4. **Societatea pentru exploatarea de pădure Oltul**, înfiinţată în anul 1904, cu capital român şi francez, era reprezentată prin Al. Maxim, Ştefan Gaillac, Al. Constantinescu şi Ion Niculescu, aducea ca aport toate pădurile pe care le poseda cu 1.100.000 mc lemne răşinoase şi 1.100.000 mc lemne foioase, munţii cu solul şi subsolul acestora precum şi golurile de munte existente, instalaţiile de plutire, plute, linii ferate, două locomotive, linia ferată Vasilatul pe Valea Păscioaiei, terenurile şi construcţiile din Brezoi, Proieni, Gura Lotrului, toate contractele de arendare şi închiriere încheiate. Societatea Oltul aducea deci ca aport întregul inventar ce avea conform Actului constitutiv încheiat în 1913 şi autentificat la Tribunalul Ilfov sub nr. 12.246/1913, totul valorând 29.000.000 lei pentru care primea 58.000 acţiuni a câte 500 lei fiecare. Societatea avea 400 de angajaţi, precum şi alţi 150 de angajaţi doar timp de 5 luni, pentru a conduce plutele cu lemne pe Olt în jos.

5. **Eliza D. Lalu**, proprietar, prin procurator Th. Raux în baza procurii autentificată de Tribunalul Piatra Neamţ cu nr. 1.038/1920, aducea ca aport proprietăţile şi fabrica de prelucrare a lemnului de la Slatina cu toate instalaţiile, clădirile şi terenul deţinute conform inventarului încheiat la 01.01.1920. Aportul valora 750.000 lei, Elize D. Lalu primind 1.500 acţiuni a 500 lei.

6. **Ştefan Gaillac**, proprietar, aducea ca aport la noua societate fabrica sa de la Stoeneşti (Romanaţi) cu toate instalaţiile, terenuri şi clădirile existente conform

[9] *Monitorul Oficial*, nr. 56 din 12.06.1908, p. 2835.

[10] Solomon Kleinberg din 1923 făcea parte din Consiliul de administraţie al Băncii Comerciale din Râmnicu Vâlcea (Monitorul Oficial, nr. 24 din 02.02.1924; nr. 53 din 03.03.1931).

[11] *Monitorul Oficial*, partea a II-a, nr. 104 din 13.05.1928.

inventarului încheiat la 01.01.1920. Întregul aport valora 500.000 lei pentru care primea 1.000 acțiuni a câte 500 lei fiecare.

7. **D.N. Simian**, proprietar, aducea ca aport toate proprietățile sale, precum şi fabrica de prelucrare a lemnului de la Turnu Măgurele valorând 400.000 lei. Pentru acest aport proprietarul primea 800 acțiuni a câte 500 lei fiecare.

8. **Banca Românească**, înființată în 1910 cu sediul în Bucureşti, reprezentată de subdirectorul N. Bănulescu şi M. Vasilescu, a subscris la noua societate 6.005.000 lei pentru care a primit 12.010 acțiuni a câte 500 lei fiecare.

9. **Banca de Credit Român**, înființată în 1888 cu sediul în Bucureşti, reprezentată de directorul general adjunct Norbert Elirenstein şi director Hugo Horwitz, a subscris suma de 5.505.000 lei pentru care a primit 11.010 acțiuni a câte 500 lei fiecare.

10. **Jacques Eiser**[12] director general al Societății Lotru, Petroşani şi a Societății pentru industria forestieră, în nume propriu a subscris suma de 500.000 lei pentru care a primit 1.000 acțiuni a câte 500 lei fiecare.

Pe lângă aceste aporturi, se creau 298 părți de fondator ce se atribuiau în proporțiile aportului adus societăților Lotru, Forestiera şi Petroşani, şi anume 188, şi Societății Oltul, 110. Nu erau aduse ca aport la constituirea societății materialul fasonat şi cel existent în depozitele Cariova, Slatina, Roşiori, Caracal, Drăgăşani, Râmnicu-Vâlcea şi Alexandria. De asemenea, biroul din Bucureşti al Societății pentru industria forestieră, situat pe strada Paris nr. 21, rămânea cu toate instalațiile proprietatea acesteia dar putea fi folosit şi de conducerea noii societăți.

Conform statutelor depuse la Tribunal, organele de conducere ale societății erau Consiliul de administrație compus din 9 până la 15 membri, cenzorii şi Adunarea generală a acționarilor. Prima Adunare generală urma să aibă loc la 30 iunie 1920. Au fost aleşi în primul consiliu de administrație, pe o perioadă de doi ani, următorii: Mihail Pherekyde, care a devenit şi preşedinte al consiliului, Al. Constantinescu, C. Arion, P. Missir, Tancred Constantinescu, G. Nedelcu, Gr. Procopiu, N. Maimarolu, O. Kauffman, Vasile Ştefan, Al. Maxim, Ştefan Gaillac, Ion Nicolescu, J. Eiser şi R. Elias. Cenzori au fost aleşi: Constantin T. Teodorescu, Chr. Staicovici, Constantin Orănescu, George Lalu şi Al. Oteteleşanu. Cenzori supleanți au fost aleşi: V. Tretinescu, N. Iarca, N. Balotescu, N. Săulescu şi V. Slăvescu.

Şedința primului Consiliu de administrație după alegere a avut loc în 20.06.1920 şi a numit în funcția de director general al societății pe Jacques Eiser şi a aprobat înființarea sucursalelor de la Râmnicu Vâlcea, Drăgăşani, Slatina, Craiova, Stoeneşti, Roşiorii de Vede, Caracal, Turnu Măgurele, Alexandria, Brezoi şi Petroşani (Fabrica Cimpa). S-a constituit Comitetul de direcție al societății format din Mihail Pherekyde, Grigore Procopiu şi Jacques Eiser care avea toate atribuțiile consiliului de administrație şi putea delega toate sau parte din atribuțiile

[12] Jacques Eiser, în mai 1905, era contabil al societății „The Putna Forests & Saw Mills Company LTD" din Londra, iar sediul secundar la Focşani. A primit cetățenia română în 08.02.1924 şi, împreună cu Olga Eiser, locuia din 1908 în Bucureşti, strada Lascăr Catargi nr. 11. A fost apărat de avocatul Grigore Trancu Iaşi la Galați în 1908 într-un proces cu Marcus Margulies pentru un împrumut de 5.000 dolari (*Monitorul Oficial* nr. 283 din 22.03.1908; nr. 152 din 05.10.1908, p. 6503; nr. 25 din 20.06.1937, p. 17).

directorului general. Directorul general Jacques Eiser era împuternicit să dispună singur asupra numirii, avansării, revocării şi fixării atribuţiilor şi retribuţiilor funcţionarilor societăţii în afară de directori şi procurişti care erau numiţi de Consiliul de administraţie[13].

Adunarea generală a acţionarilor din 30 iunie 1921 modifică art. 13 din statute; astfel, consiliul urma să fie format din 9 până la 15 membri aleşi pe patru ani de Adunarea generală, precum şi art. 40 referitor la modul de acordare a beneficiilor obţinute de societate. Alături de preşedintele Mihai Pherekyde, va fi ales în funcţia de vicepreşedinte Alexandru Maxim[14].

În Valea Oltului, au avut loc cele mai vechi exploatări forestiere iar primele industrializări ale lemnului din păduri s-au făcut cu instalaţii primitive de joagăre începând din anul 1870, pe Valea Lotrului şi văile afluenţilor acestuia[15]. Oltul, în perioada interbelică, era după Siret cel mai important râu al României, pentru industria forestieră. De la izvor, el străbătea cele mai variate regiuni muntoase din ţară şi cu un curs neregulat, când spre dreapta, când spre stânga, câteodată iute, câteodată leneş, după 560 de km se varsă în Dunăre, aproape de Turnu Măgurele. El străbate o parte din sud-estul Transilvaniei, şi albia lui cuprinde bogate regiuni forestiere ale Făgăraşului, Sibiului, Lotrului, Vâlcei etc. El era navigabil pentru plute (din anul 1854) şi dintre afluenţii lui, cel mai important era Lotru, pe care de asemenea se plutărea[16]. În timpul războiului din 1877, Carol Novach a confecţionat pentru prima oară plute, pe care le-a trimis pe Olt, materialul servind pentru construirea podurilor de la Zimnicea şi Turnu Măgurele[17]. Acest lucru a servit la transportul materiei prime către fabricile de cherestea situate de-a lungul lui, respectiv Slatina, Stoeneşti şi Turnu Măgurele[18].

Deoarece pe Valea Lotrului plutăritul era liber, fiecare societate exploatatoare îşi avea cât un opust pentru formarea plutelor, triajul buştenilor făcându-se prin canale de derivaţie care duceau la opustul societăţii respective. Pentru că buştenii veneau pe Lotru amestecaţi, pentru a fi deosebiţi unii de alţii, fiecare societate avea un semn pe care îl făcea pe buştenii ei, astfel că lucrătorii însărcinaţi cu separarea buştenilor îi puteau dirija pe canalul respectiv prin mişcarea unei traverse în punctul de derivaţie.

Timpul întrebuinţat pentru parcursul unei plute varia în funcţie de distanţă. Astfel, de la Brezoi şi până la Râmnicu-Vâlcea, o plută se deplasa în patru ore, de la Râmnicu-Vâlcea până la Slatina în 20 ore, de la Slatina la Stoeneşti (Romanaţi) în 9 ore, de la Stoeneşti la Turnu Măgurele în 12 ore[19].

În anul 1926 s-au plutărit în diferite localităţi de pe Valea Lotrului 69.140 mc, rămânând în fabricile de cherestea de la Râmnicu-Vâlcea 2400 mc, la Slatina 27.850 mc, la Stoeneşti 16.370 mc, pe Dunăre 32.170 mc, iar restul la Rusciuc şi la

[13] *Monitorul Oficial*, nr. 81 din 14.07.1920, p. 2873.
[14] *Monitorul Oficial*, nr. 91 din 28.07.1921, p. 3544.
[15] Serviciul Judeţean Argeş al Arhivelor Naţionale (în continuare S.J.A.N.A.), fond Inspectoratul Regional al Muncii Piteşti, dosar 155/1947-1948, f.n.
[16] Brauner 1929, p. 28.
[17] Popescu 1930, p. 989.
[18] Brauner 1929, p. 6; Giurescu 1980, p. 126.
[19] Popescu 1930, p. 992-994.

Oltenița. Pentru transportul unui vagon de cherestea de la Brezoi la Turnu Măgurele se plătea tot în 1926, circa 7.000 lei, afară de alte cheltuieli, iar pentru transportul a 35 mc lemn brut pe Olt până la Turnu Măgurele necesar pentru 21 mc cherestea, se plătea pe 1 mc 85,40 lei, ceea ce făcea în total circa 3.000 lei, aşadar o diferență apreciabilă de 4.000 lei[20].

Cu tot incendiul care, în anul 1921, distruge fabrica de cherestea a societății din Brezoi, pentru care primeşte de la societățile de asigurări suma de 30.000.000 lei, afacerile merg înfloritor, cu beneficii mari care îi vor permite ca, pe lângă dividendele împărțite acționarilor, să facă, începând cu anul 1925, şi unele investiții sociale şi culturale în folosul muncitorilor. Carpatina va deveni un concern puternic care, bazându-se pe cererea tot mai mare de cherestea, va exploata zone întinse începând din Bucovina şi până în Oltenia, exportând masă lemnoasă în Bulgaria, Ungaria, Palestina, Cipru, Grecia, Siria, Egipt, Franța, Anglia şi Germania[21].

Capitalul societății în ianuarie 1922 era tot de 100.000.000 lei împărțit în 200.000 acțiuni a câte 500 lei fiecare, pe deplin vărsat. Societatea deținea următoarele fabrici: Fabrica de cherestea Brezoi (Vâlcea), cu 18 gatere şi 7 circulare, efectua orice comandă de lemn de construcție răşinoase, avea o secție specială pentru fabricarea cutiilor de ambalaj executate la comandă, scânduri pentru podele, traverse de fag pentru calea ferată, producție mare de lemn de foc, de fag şi brichete; Fabrica de cherestea din Slatina: avea 18 gatere, secție de tâmplărie mecanică şi ateliere de parchet, executa la comandă material de lemn răşinoase de construcție, mobilier simplu sau de lux din lemn uscat, tăiat înainte de război, din brad, pin, stejar şi alte esențe, tâmplărie pentru construcții, parchet de stejar în toate dimensiunile din lemn uscat; Fabricile din Stoeneşti (jud. Romanați) şi Turnu Măgurele: ambele cu câte 4 gatere, produceau tot felul de material de lemn de construcție din răşinoase, scânduri rabotate şi cutii de ambalaje.

Pe lângă aceste fabrici, societatea avea depozite de vânzare în detaliu în oraşele Craiova, Alexandria, Roşiorii de Vede, Drăgăşani şi Râmnicu Vâlcea, deținând tot comerțul de lemn din bazinul Oltului şi urmărind să-şi întindă sfera de activitate până la izvoarele lui[22].

Potrivit bilanțului general încheiat la 31.12.1922, societatea deținea următoarele bunuri: munți şi proprietăți rurale în valoare de 1.977.695,75 lei, păduri, răşinoase, foioase, stejar în Valea Lotrului în valoare de 66.462.347,04 lei; păduri exploatate în anii 1920-1922 în valoare de 8.413.779,36 lei; teren şi clădiri la Bucureşti în valoare de 7.126.115,75 lei; clădiri industriale, casele funcționarilor, colonia lucrătorilor, birouri, remize, şoproane şi alte clădiri noi construite după incendiu în valoare de 5.782.899,49 lei; maşini noi, instalația de plutire Brezoi şi pe toate văile, în valoare de 5.671.592,02 lei; căi ferate, locomotive, vagoane, material rulant etc. în valoare de 5.031.539,75 lei; fabricile de la Slatina, Turnu Măgurele, Stoeneşti, ferăstraie, tâmplărie, mori, parchetărie, terenuri, clădiri industriale, case de locuit, inventare viu şi mort, în valoare de 1.750.000 lei; depouri de vânzare lemn, şoproane şi clădiri în valoare de 400.000 lei, iar profitul

[20] Popescu 1930, p. 1003.
[21] Giurescu 1980., p. 123-125.
[22] Buletinul 1921, p. 21-22, p. 21-22.

net pe anul 1922 a fost de 25.090.565,79 lei. Preşedintele Consiliului de administraţie era Mihai Pherekyde, iar director general Jacques Eiser[23].

Jurnalul Consiliului de Miniştri din 31 iulie 1923, autoriza, pe baza referatelor întocmite de miniştrii Sănătăţii Publice şi al Muncii şi Ocrotirilor Sociale din 28.07.1923, Eforia Spitalelor Civile din Bucureşti să contracteze cu Societatea Carpatina exploatarea în asociaţie a pădurilor sale: Mândra, Saşa şi Murgaşu din judeţul Vâlcea, în condiţiile acceptate de societate, care pentru asigurarea Eforiei va depune şi o garanţie de 1.000.000 lei, în acţiuni ale societăţii Carpatina. Pădurile trebuiau exploatate „la modul cel mai rentabil aşa ca beneficiile să fie cât mai mari", iar din beneficiul net, fiecare parte semnatară urma să primească câte 50%[24]. Jurnalul era semnat de Ion I.C. Brătianu, dr. C. Angelescu, G.G. Mârzescu, C. Banu, dr. Aurel Cosma, gen. Traian Moşoiu, I. Inculeţ şi I. Nistor[25].

Exploatând şi exportând buşteni răşinoşi, foioase, fag, stejar, lemne de foc, societatea va ajunge treptat ca de la un profit net de 2.421.044 lei în anul 1923 să ajungă la un profit net de 28.004.713 lei în anul 1924. Venitul brut al fabricilor din Brezoi, Slatina, Stoeneşti, Turnu Măgurele şi al produselor din Bucovina şi cele din Bucureşti ale societăţii „Domuc" se ridicau la 43.719.170 lei în anul 1924. În anul 1924, societatea utiliza linii ferate, vagoane şi două locomotive, toate cu ecartament normal, linii de cale ferată înguste (decauville) cu patru locomotive, deţinea automobile, camioane, trăsuri, căruţe, animale, vite de tracţiune, precum şi clădiri industriale, case pentru funcţionari, colonia lucrătorilor de la Brezoi, imobil şi teren în Bucureşti, depozite, birouri, remize[26].

Consiliul de administraţie al societăţii, întrunit în şedinţa din 12.11.1923, va alege în locul defunctului C.C. Arion pe baronul Hermann Groedel, iar Comitetul de direcţie se va mări la un număr de cinci, fiind cooptaţi Hermann Groedel şi Alexandru Maxim. În ianuarie 1926 încetează din viaţă preşedintele societăţii Mihail Pherekyde, fiind ales în locul lui, de către consiliul de administraţie, în unanimitate, Tancred Constantinescu[27].

Producţiile obţinute de societate începând cu 1925 se vor ridica la 186.952 mc de cherestea de brad, 12.906 mc cherestea de fag, din care la Brezoi 104.311 mc şi se va exporta 35.809 mc.

Producţiile obţinute de societate vor duce la extinderea activităţilor acesteia astfel că, în anul 1932, deţinea clădiri în toate văile din zona Lotru şi Brezoi, şi anume la: Câineni, Călineşti, Vidra, Valea Lotrului, Voineşiţa, Latoriţa, Priboiasa, Vasilatul, Păscoaia; instalaţii de plutire la Voineasa pe Lotru şi Lotariţa, Mălaia,

[23] *Monitorul Oficial*, nr. 92 din 27.07.1923, p. 4594-4596.
[24] *Monitorul Oficial*, nr. 33 din 14.02.1924, p. 1473.
[25] *Monitorul Oficial*, nr. 130 din 12.09.1923, p. 6.167.
[26] *Monitorul Oficial*, nr. 119 din 03.06.1925, p. 6290.
[27] Tancred Constantinescu (n. 18 mai 1878, Cahul – d. 14 mai 1951, Sighetu Marmaţiei) a fost un om politic, matematician şi inginer român, care a îndeplinit funcţia de ministru al Industriei şi Comerţului în Guvernul Ion I.C. Brătianu (6) (30 octombrie 1923 - 29 martie 1926). A fost membru în conducerea P.N.L., deputat şi senator, în câteva legislaturi, director general al CFR, Secretar general la Ministerul Comerţului şi Industriei, apoi ministru (1923-1926), membru în consiliile de administraţie la Petroşani, Reşiţa, Danubiana, Forestiera Lomaş.

Sălişte, Brezoi; 17 poduri şi podeţe pe Lotru şi Latoriţa; lacurile Vidra, Mireuţa, Zănoguţa şi Prejbeni[28].

Comisia de Ocol de Expropriere de pe lângă Judecătoria Rurală Brezoi, prin procesele verbale de expropriere încheiate în zilele de 6 şi 22 mai 1930 declară expropriate în folosul statului, pentru păşuni alpine, solul întregului gol al muntelui „Dealul Negru" din satul Voineasa, comuna Brezoi, în suprafaţă de aproximativ 350 ha şi solul golului muntelui „Danu" din satul Robeşti comuna Brezoiu în suprafaţă de aproximativ 15 ha, toate proprietatea societăţii Carpatina. Procesele verbale erau semnate de preşedintele comisiei, judecătorul G.F. Moise[29].

Societatea va avea o evoluţie foarte bună, capitalul ajungând să fie deţinut în majoritate de baronul Hermann Groedel[30] din Budapesta care deţinea suprafeţe mari de terenuri în Ucraina, Polonia, Cehoslovacia şi România, în regiunile Maramureş şi Buzău. După moartea acestuia în 1930, fiul său, Albert Groedel, va vinde în 1937 acţiunile sale trustului Holding International de Bois din Monaco care va continua exploatarea pădurilor preluate. În 19.03.1937, Holdingul va prelua 104.000 acţiuni ale Societăţii „Carpatina", restul fiind deţinute de dr. E.V. Mosing – 76.709, avocatul E. Rădulescu – 63.000, Eliza şi George Lalu – 16.843, Gogu Ştefănescu – 7.253, Vasile Ştefan – 2.000, I. Nicolescu – 3.300, Tancred Constantinescu – 1.740, Gustave Bekesch – 700, Viţa Nicolescu – 1.800, iar George D. Nedelcu, Traian Berea, Al. Constantinescu, George Cipăianu, Randolph Elias, Z. Fenyves, Albert, Victor şi Otto Groedel – câte 60 acţiuni fiecare[31]. Pachetul de acţiuni va fi depus la Banca Chrissoveloni din Bucureşti.

În anul 1939, societatea Holding International de Bois deţinea 146.833 acţiuni, iar la 15 august 1941 majoritatea acţiunilor Carpatina aparţineau Banque d'Escompte Suisse din Geneva[32] care împreună cu Österreichische Industie Credit AG participau la capitalul societăţii franceze, fiind majoritari, deţinând 157.133 acţiuni „Carpatina" reprezentând 62,30% din întregul capital al societăţii. Restul de acţiuni aparţinea unor acţionari români[33]. În Consiliul de administraţie, directorul Johann Brauneis reprezenta Österreichische Industie Credit AG, iar directorul Rene Pfersich reprezenta în Consiliul de administraţie Banque d'Escompte Suisse din Geneva[34].

După ocuparea Franţei în 1940, acţiunile societăţii franceze vor fi preluate de către germani, care vor exploata în continuare lemnul până 23 august 1944, când societatea va fi trecută sub controlul C.A.S.B.I. În 1943, capitalul social al societăţii era 252.150.000 lei împărţit în 504.300 acţiuni a câte 500 lei fiecare.

---

[28] S.J.A.N.V., fond Societatea Carpatina Brezoi, dosar 1/1932, f. 1-5.

[29] *Monitorul Oficial*, partea a II-a, nr. 162 din 23 iulie 1930, p. 10.229-10.230.

[30] Hermann „Armin" Groedel, evreu de origine germană, născut 1856 la Friedberg, Germania – decedat 1930, Budapesta.

[31] S.J.A.N.V., fond Societatea Carpatina Brezoi, dosar 3/1936-1944, f. 31.

[32] Banque d'Escompte Suisse din Geneva, constituită în anul 1931 prin fuziunea succesivă dintre Comptoir d'Escompte şi l'Union Financière din Geneva intrată în lichidare în 30.04.1934 (en liquidation concordataire), dar care a funcţionat până în 1947 acordând acţionarilor dividende.

[33] S.J.A.N.V., fond Societatea Carpatina Brezoi, dosar 4/1938-1944, f. 32, 44.

[34] S.J.A.N.V., fond Societatea Carpatina Brezoi, dosar 4/1938-1944, f. 44.

Între anii 1928-1931, societatea a avut un capital de 126.075.000 lei, sporit de Adunarea generală întrunită în şedinţa din 24.04.1928, împărţit în 252.150 acţiuni a câte 500 lei fiecare, iar beneficiile în urma activităţii s-au ridicat la 38.368.536 lei în 1927, 56.530.276 lei în 1928 pentru ca criza economică declanşată în 1929 să diminueze treptat aceste beneficii la 50.134.804 lei în 1929 şi la 23.735.114 lei în 1930[35]. Producţia în anul 1933 va fi de doar 65.958 mc dar se va redresa şi va ajunge în anul 1935 la 110.117 mc.

Exportul de lemne în perioada 1931-1933 ocupa locul al treilea în exportul României, după exportul de cereale şi petrol, înregistrând o descreştere accentuată faţă de anul 1925, care a fost anul cel mai favorabil după Primul Război Mondial. În anul 1931, la exportul României a contribuit, pe lângă alte multe societăţi, şi societatea Carpatina, dominată de fraţii Groedel care mai controlau şi societăţile Călăţele (Cluj) şi Societatea anonimă Ardeleană pentru Industria Forestieră. Carpatina furniza lemn principalilor importatori europeni care erau Ungaria (lemne de foc şi de fag) şi Grecia care absorbea 15% din exportul de lemn al României[36].

În toamna anului 1933 se observă o cerere mai mare de lemn în Germania, Egipt, Grecia şi Palestina şi se observă o diminuare a exportului în Ungaria datorită pătrunderii lemnului austriac pe piaţa acestei ţări.

Adunarea generală din 16 iunie 1931 a modificat art. 4 din statute care spunea că „primul an începe la 28.04.1920" şi stabileau organele de conducere ale societăţii care erau: Consiliul de administraţie, compus din 9 până la 20 membri aleşi pe 2 ani, cenzorii şi Adunarea Generală. Sub preşedinţia lui Tancred Constantinescu a fost ales consiliul de administraţie format din George D. Nedelcu, George Cipărianu, George D. Lalu, Victor Groedel, Simion Nemeş, Vasile Ştefan şi Zoltan Fenyves. Cenzori au fost aleşi: Constantin Orănescu, N.C. Săulescu, Sabin Henzel, Nicolae Balotescu şi I. Pilat. Cenzori supleanţi au fost aleşi: Nic. Arghir, C. Radian, Traian Berea, Dan Procopiu şi Ştefănescu Tică. Vicepreşedinte al societăţii a fost ales George D. Nedelcu, director general Zoltan Fenyves, director S. Kleinberg, iar comitetul de direcţie era compus din Tancred Constantinescu, Otto Goedel, Ion Nicolescu şi Zoltan Fenyves.

Au fost cooptaţi în consiliu următorii: Al.N. Ionescu, Mincă Ştefănescu, Mircea Vidraşcu, V. Ştefănescu, Jaques Fuhn şi Dumitru Gheorghiade. Cenzori activi erau: Ştefan Dumitrescu, inginer Gh. Eremia, dosu Petrescu, C. Duţescu şi M.M. Stănuţescu, iar cenzori supleanţi Marin Popescu, Petre Niculescu, N.N. Stoica şi N. Zodie.

Profitul net pe anul 1930 a fost de 23.735.114,18 lei, iar cel din 1929 de 291.991 lei. S-a exploatat lemn în perioada 1920-1930 în valoare de 55.726.799 lei şi s-a constituit un fond de rezervă pe anii 1920-1929 de 14.859.033,07 lei. Adunarea a hotărât plata dividendelor începând cu 15 iulie 1931. Societatea deţinea un depozit de desfacere la Râmnicu Vâlcea, 4 la Craiova şi câte unul la Alexandria şi Turnu Măgurele. Materialul fasonat existent la Brezoi şi în porturi se ridica la suma de 45.639.159 lei[37].

[35] Anuarul 1931, p. 400.
[36] Contribuţiuni 1939, p. 38, 45.
[37] *Monitorul Oficial*, partea a II-a, nr. 155 din 08.07.1931, p. 8762-8765.

Şedinţele Adunării Generale a Acţionarilor şi Consiliului de administraţie care au avut loc în 30.06.1939 au ales ca preşedinte tot pe Tancred Constantinescu şi vicepreşedinte pe George D. Nedelcu. Membri în Consiliul de administraţie au fost aleşi: arhiducele Anton de Habsburg, fraţii Albert, Otto şi Richard Groedel, Kurt Gustave Hommé, Johann Braunneis, Albert Oscar Bluth, Ştefan St. Goilac, George D. Lalu, Simion Nemeş, Vasile Ştefan, Ion Nicolescu şi Gogu Ştefănescu[38].

Societatea Carpatina participa la activitatea Societăţii pentru industria forestieră „Domuc" din Bucureşti, strada dr. Bacaloglu nr. 4. Conform şedinţei Consiliului de administraţie şi a Adunării generale a acţionarilor din 28.12.1926 s-a hotărât modificarea statutelor Societăţii pentru industria forestieră şi înfiinţarea unei noi societăţi, tot pentru industria forestieră, sub denumirea „Domuc", în germană „Domuker Hotzprotuktions AG" sau în franceză Société pour l'Industrie de Bois „Domuk" al cărei preşedinte va fi ales Tancred Constantinescu, administrator delegat Jacques Eiser iar director Solomon Kleinberg. Procuratori au fost numiţi M. Hermann şi A. Davys M. Hirsch[39]. După moartea preşedintelui Mihail Pherekyde şi alegerea lui Tancred Constantinescu preşedinte al societăţii Carpatina, preşedinte al Consiliului de administraţie la „Domuc" va deveni George D. Nedelcu, iar director, la început, Jacques Eiser, apoi Z. Fanyves.

Carpatina avea în depozitele acestei societăţi, în anul 1927, material fasonat în valoare de 15.758.897 lei[40]. Conform bilanţului încheiat la 31.12.1927, valoarea maşinilor, instalaţiilor şi a materialului lemnos, buşteni de brad, se ridica la 1.966.908 lei. În perioada 1928-1930, profitul net obţinut de societate va fi de 297.649 lei în 1928, de 270.043 lei în 1929[41].

Adunarea generală întrunită la 16 iunie 1930, aprobând bilanţul societăţii, arăta că la 31.12.1930 profitul acesteia a fost de 480.755,23 lei iar societatea Carpatina participa cu 25.980.968,02 lei. Preşedintele George D. Nedelcu, în şedinţa Consiliul de administraţie al societăţii întrunit în şedinţă în 10 aprilie 1938, arăta că Domuc, „fiind în inactivitate din anul 1936, din cauza imposibilităţii procurării materiei prime", nu mai putea să funcţioneze şi era de acord cu hotărârea Adunării generale din 15.03.1938 de a începe operaţiunea de lichidare a societăţii, fiind numit ca lichidator Elefterie Rădulescu[42].

În iunie 1939, societatea era tot în lichidare, preşedinte lichidator fiind George D. Nedelcu care l-a înlocuit pe consilierul şi lichidatorul Elefterie Rădulescu, decedat în acel an. În Consiliul societăţii figurau: Richard Groedel, Ion Nicolescu şi Zoltan Fenyves[43]. Este numit al doilea lichidator în persoana lui Gogu Ştefănescu care împreună cu George D. Nedelcu urmau să reprezinte societatea în faţa autorităţilor, în justiţie şi faţă de terţe persoane.

Adunarea generală din 31.06.1938 a societăţii Carpatina, ca şi Consiliul de administraţie întrunit în aceiaşi dată, aprobă bilanţul încheiat pe anul 1937, hotărăşte acordarea unui dividend de 50 lei de fiecare acţiune cuponul 19 şi sunt

[38] *Monitorul Oficial*, partea a II-a, nr. 165 din 20.07.1939, p. 6920.
[39] *Monitorul Oficial*, partea a II-a, nr. 104 din 13.05.1928, p. 6385.
[40] *Monitorul Oficial*, partea a II-a, nr. 114 din 27.05.1928, p. 7466.
[41] Anuarul 1931, p. 401.
[42] S.J.A.N.V., fond Societatea Carpatina Brezoi, dosar 3/1938, f. 1.
[43] *Monitorul Oficial*, partea a II-a, nr. 165 din 20.07.1939, p. 6919.

cooptați în consiliu Max Marquet, iar în locul defunctului Randolf Elias pe dr. René Pfersich. Președinte al consiliului a fost reales tot Tancred Constantinescu[44]. Datorită valorii mari a beneficiilor nete obținute, Consiliul de administrație al societății a hotărât acordarea de dividende anuale acționarilor săi. Astfel, în 1939 a acordat 50 de lei de fiecare acțiune, în 1940 – 55,60 lei, iar în 1941 – 50 lei[45].

Societatea, în anul 1940, a tăiat 48.120 tone lemn de brad, 2000 tone lemn de fag şi 40.280 tone lemne de fag pentru foc care a fost expediat pe piața externă şi pe cea internă.

Prin decizia ministerială nr. 75.171 din 31.12.1940, a fost concediat din centrala Bucureşti a societății un număr de 7 salariați evrei şi anume: Leon Stern, Samuel Solomon, Alexandru Zalzberger, Armin Stern, Armand David, Tobald Herdan şi Martin Rosmer, iar 20 dintre aceştia au fost dublați şi anume: Moritz Zalmanovici, Rene Lazarovici, Andrei Bauer, Aron Helberg, Simion Nuftale, Alexandru Sor, Max Reiss, Eugen Kein, Emerich Gross, Leon Goldenber, Iosef Stern, Iosef Barasch, Mircea Weinberg, Zoltan Fenyves (director al Societății „Domuc"), Marcus Hermann, Alfred Blumenthal, Rebeca Zalmanovici, Matei Mendelovici, Heinrich Löbel şi Bernard Himler[46]. În anul 1942 a fost numit controlor pentru românizare la societate colonelul Petrovici, care a rămas în funcție până în anul 1944.

Consiliul de administrație întrunit în şedința din 08.02.1941 îl alege ca președinte al societății pe George D. Nedelcu în locul lui Tancred Constantinescu, iar în octombrie 1942, în locul lui Gogu Ştefănescu, director general al societății, decedat, este ales director general Nicolae Anghelescu[47]. Conform hotărârii acționarilor şi programului stabilit de conducerea Comitetului de direcție, în anul 1941 s-au replantat 360 ha de puieți, s-au tăiat în pădure 60.000 mc răşinoase şi 3.000 vagoane lemn de fag pentru foc, pentru fabrica de la Brezoi, între 75.000 - 80.000 mc lemn rotund, iar pentru fabrica de la Slatina 15.000 mc[48]. Toate instalațiile societății erau asigurate pentru suma de 3.000.000 lei la societatea „Vatra Dornei"[49].

Conform procesului-verbal încheiat în 22.06.1942 de către Haneş Traian, şeful Inspectoratului Regional al Muncii Craiova, şi Alex. Clonda, şeful Subinspectoratului Muncii Râmnicu-Vâlcea, în cadrul fabricii de la Brezoi lucrau câte 10 ore zilnic un număr total de 1.077 lucrători calificați, necalificați şi ucenici. Din aceştia, între 14-18 ani erau 235 bărbați şi 76 femei, peste 18 ani erau 489 bărbați şi 198 de femei, iar personal administrativ 83 bărbați şi 9 femei. În pădure, la tăierea şi transportul lemnului, lucrau un număr de 1.197 lucrători. Din punct de vedere al salarizării, muncitorii calificați primeau între 100 şi 230 lei/oră, iar muncitorii necalificați primeau 2.900 lei salariu bărbații, 2.150 lei femeile şi 1.450 lei copiii între 14-18 ani. Muncitorii primeau, în plus, un ajutor familial de 450 lei

[44] *Monitorul Oficial*, partea a II-a, nr. 159 din 14.07.1938.
[45] S.J.A.N.V., fond Societatea Carpatina Brezoi, dosar 3/1936-1944, f. 1, 5; dosar 4/1938-1944, f. 57-58, 60, 62, 68.
[46] *Monitorul Oficial*, partea I, nr. 1 din 01.01.1941, p. 9-10.
[47] S.J.A.N.V., fond Societatea Carpatina Brezoi, dosar 2/1941-1943, f. 1-10.
[48] S.J.A.N.V., fond Societatea Carpatina Brezoi, dosar 2/1941-1943, f. 1-2.
[49] S.J.A.N.V., fond Societatea Carpatina Brezoi, dosar 13/1944-1945, f. 1.

de fiecare copil până la 14 ani, ei neavând voie să lucreze. Muncitorii stabili primeau locuințe şi se plătea încălzirea, iluminatul şi puteau servi, ca şi muncitorii sezonieri, masa la cantina societății, care se aproviziona prin Oficiul de Aprovizionare înființat în 1942. Oficiul nu aproviziona numai cantina muncitorească ci şi cantina şcolară, unde se distribuia gratuit, la 72 de copii, o masă caldă dimineața şi la prânz şi punea la vânzare cu prețuri reduse îmbrăcăminte, încălțăminte şi alimente de primă necesitate (zahăr, ulei, slănină, brânză, legume, cereale etc.)[50].

Încă din 05.06.1935 a fost constituită Asociația Cultural Sportivă „Carpatina" ai cărei membri se recrutau dintre funcționarii, meseriaşii şi lucrătorii societății, precum şi din descendenții acestora. Scopul societății era popularizarea ştiinței, prin ținerea de şezători şi înființarea unei biblioteci, educația fizică a membrilor ei, prin perfecționarea în diferite ramuri din sport, spirit de colegialitate şi disciplină. Sediul era în Brezoi, cotizația fiind de 10 lei lunar, iar statutul a fost autentificat la nr. 77 din 26.06.1935 la Judecătoria Rurală Brezoi[51]. În 1942 se va înființa şi „Oficiul de Muncă şi Lumină" din cadrul societății care se va ocupa de ridicarea culturală şi profesională a salariaților societății.

Exista un spital, farmacie dotată cu mobilier şi medicamente, iar personalul era compus dintr-un medic, sub-chirurg şi o moaşă. A fost amenajat un ştrand la Lotru, exista baie cu putină şi duşuri, iar pentru copiii mici a fost înființată inclusiv o grădiniță[52]. Numărul muncitorilor va fi, în iulie 1941, de 2.156, în noiembrie 1942 de 1.854, iar în decembrie 1944 de 1.694[53].

Începând din 02.10.1941, fabrica a fost militarizată aplicându-se Decretul-Lege privind regimul muncii în vreme de război publicat în Monitorul Oficial nr. 233/1941. În octombrie 1942, din cei 2.226 angajați, erau mobilizați pentru armată 169, pentru lucru 424, rechiziționați 217 şi nemobilizați 1.416.

În şedința Consiliului de administrație din 20.12.1943, preşedintele George D. Nedelcu aducea la cunoştința acționarilor săi că, Casa de Finanțare şi Amortizare (CAFA), cu data de 13.12.1943, înştiința conducerea societății „Carpatina" că statul român a cumpărat prin Ministerul de Finanțe 146.833 acțiuni „Carpatina", proprietate a Holding Internationale de Bois din Monaco. Ca urmare, au demisionat din consiliu Johann Brauneis, Rene Pfersich şi dr. Hans Hedrich fiind cooptați în consiliu Atanase Nedelcovici, administrator CAPS, care va fi ales şi vicepreşedinte al societății, Constantin Emanoil, inspector general silvic şi avocat Traian Berea. Director general al societății va deveni Alex. Georgescu[54].

Adunarea generală din 10.04.1944 hotărăşte în unanimitate majorarea capitalului prin reevaluarea activului de la 126.075.000 lei la 252.150.000 lei fiind împărțit în 504.800 acțiuni a câte 500 lei fiecare[55]. Preşedinte al Consiliului de

[50] S.J.A.N.V., fond Societatea Carpatina Brezoi, dosar 1/1941-1943, f. 1-6.
[51] S.J.A.N.V., fond Societatea Carpatina Brezoi, dosar 1/1883-1948, f. 60-62.
[52] S.J.A.N.V., fond Societatea Carpatina Brezoi, dosar 1/1941-1943, f. 77.
[53] S.J.A.N.V., fond Societatea Carpatina Brezoi, dosar 4/1938-1944, f. 139, 219.
[54] S.J.A.N.V., fond Societatea Carpatina Brezoi, dosar 2/1941-1943, f. 15-17.
[55] *Monitorul Oficial*, partea a II-a, nr. 219 din 22.09.1944, p. 4925.

administrație era prof. dr. Constantin C. Bungețianu[56], director general Alex. Georgescu iar cenzori Iorgu Dimitriu, N. Constantin şi N. Săulescu.

Consiliul de administrație al societății, întrunit în şedințele din 19 şi 20 iulie 1944 la sediul din strada dr. Bacaloglu nr. 4, va coopta pe o perioadă de doi ani, până la 31.12.1946, pe Constantin Bungețianu şi Petre Frumuzache. Preşedinte al Consiliului va fi reales dr. Constantin Bugețianu iar vicepreşedinți: Vasile Ştefan şi ing. Anastase Nedelcovici. Comitetul de direcție al societății era constituit de Constantin Bungețianu, Petre Frumuzache, Vasile Ştefan şi Anastase Nedelcovici. Director general a fost ales ing. Alexandru Georgescu iar directori Nicolae Anghelescu, Gheorghe Bărbulescu, Alexandru Mirodeanu şi George Pascu[57].

Conform bilanțului încheiat la 31 decembrie 1944, societatea deținea proprietăți în munți şi proprietăți rurale în valoare de 4.718.584 lei, imobile în valoare de 5.421.961 lei, maşini şi instalații în valoare de 55.117.876 lei, căi ferate industriale în valoare de 57.866.377 lei, funiculare în valoare de 57.934.804 lei, instalații de plutire şi construcții în valoare de 23.818.662 lei, clădiri industriale în valoare de 17.653.995 lei, maşini, instalații, clădiri, terenuri şi depozite la Slatina în valoare de 5.029.516 lei, material fasonat în depozite la Brezoi, Slatina şi Constanța în valoare de 119.877.822 lei, lemn brut şi lemne de foc la Brezoi şi în depozite în valoare de 145.366.565 lei, stocuri de alimente şi articole tehnice în valoare de 66.528.184 lei, păduri şi plantații în valoare de 97.551.492 lei, bonuri pentru înzestrare, apărarea națională şi reîntregire în valoare de 15.354.845 lei, diverşi debitori, clienți, avansuri, cumpărări de lemn în valoare de 243.829.138 lei, diverşi creditori în valoare de 387.980.244 lei, amortizări şi investiții în valoare de 168.367.294 lei, dividende neridicate în valoare de 5.917.672 lei, iar venitul net pe anul 1944 s-a ridicat la suma de 64.522.700 lei[58]. Conform dispoziției Preşedinției Consiliului de Miniştri din iunie 1945, alături de celelalte societăți forestiere, firme individuale, ocoale silvice din toată țara care erau obligate să expedieze lemne de foc pentru capitală şi Societatea „Carpatina", ca şi în toți anii, expedia în depozitul de la Bucureşti Obor câte 150 de vagoane a câte 10 tone fiecare de lemne pentru foc[59].

După 23 august 1944, majoritatea acțiunilor societății vor aparține statului dar, din punct de vedere al organizării lucrului şi al lucrătorilor, ziarul „Scânteia" din 12.10.1944 relata că la societate „nimic nu s-a schimbat". Gheorghe Bărbulescu, fost comandant legionar, fost comisar de „românizare" a devenit director prin teroare la Carpatina. El făcea parte din „clica" Bărbuleştilor, unul fost prefect la Vâlcea şi apoi însoțitor al lui Horia Sima în pribegie, altul şef de cabinet al lui Vasile Iaşinschi[60], Iacob Mânz, „hitlerist înfocat", Wilhelm Schuster „hitlerist

[56] Constantin C. Bungețianu (1879?-1948), doctor în ştiințe politice şi economice la Paris (1912), autor de lucrări ştiințifice despre industria forestieră, printre care şi „Bogăția forestieră a României. Industria şi comerțul cu lemn" (1927).
[57] *Monitorul Oficial*, partea a II-a, nr. 232 din 07.10.1944, p. 5082.
[58] *Monitorul Oficial*, partea a II-a, nr. 143 din 28.06.1945, p. 4234-4235.
[59] *Monitorul Oficial*, partea I, nr. 163 din 21.07.1945, p. 6218.
[60] Vasile Iaşinschi (n. 17 decembrie 1892, Burla, județul Rădăuți - d. 3 noiembrie 1978, Madrid, Spania) a fost unul din liderii Mişcării Legionare - comandant legionar şi ministru - de profesie farmacist.

furios", mai erau încă, alături de alții, în serviciu la societatea Carpatina[61]. Într-o notă informativă din 20.04.1943 se arăta că Gheorghe Bărbulescu lucra la societate din anul 1928; a ajuns în funcția de director comercial şi comisar de românizare în perioada 23.10.1940 – 20.01.1941[62].

Dacă până în anul 1946 societatea, care era o societate anonimă pe acțiuni, avea 58% din acțiuni deținute de firma „Holding Internationale de Bois" din Monaco, la sfârşitul anului statul deținea 62% din acțiuni iar restul 38% de particulari. Capitalul înainte de stabilizare era de 1.500.000.000 lei, creditele fiind obținute, pe măsura necesităților de la BNR.

În urma raportului întocmit de ministrul Agriculturii şi Domeniilor, R. Zăroni, în 28 martie 1946, şi înaintat regelui, a fost emis Decretul-Lege nr. 1.083 din aceiaşi dată, prin care se aprobă cumpărarea de material lemnos, în urma unei licitații, de către Societatea „Carpatina" de la Obştea Mălăeni din comuna Mălaia din județul Vâlcea din parchetele 4 şi 5 în suprafață de 99,60 ha din pădurea „Cărpinoasa" cu suma de 76.093.000 lei. Pădurea „Cărpinoasa", proprietatea obştii, se găsea în bazinul Lotrului deservit de instalațiile de scoatere şi transport ale Societății Carpatina care, la Brezoi, prelucra lemnul în fabrica deținută. Capitalul social al societății, în luna martie, era deținut în proporție de 58% de către stat. Produsele lemnoase obținute din exploatările societății serveau pentru îndeplinirea condițiilor armistițiului încheiat cu URSS. Deoarece, pentru îndeplinirea obligațiilor, statul avea mare nevoie de lemn iar societatea avea instalațiile tehnice necesare prelucrării lemnului şi numărul necesar de muncitori permanenți s-a hotărât ca Societatea Carpatina să cumpere materialul lemnos din cele două parchete[63].

Comercializarea produselor se făcea în funcție de programările Ministerului Industriei şi Comerțului şi în conformitate cu prevederile Oficiului Lemnului de Lucru (O.L.E.M.N.) şi ale Asociației Industriei Forestiere din România (A.S.I.F.O.R.), cea mai mare parte a materialelor obținute fiind expediate în URSS în cadrul Convenției de Armistițiu, art. 11-12 şi a tratatului comercial existent la acea dată[64]. Restul comenzilor erau programate pentru diferite instituții de stat şi la dispoziția Ministerului Industriei şi Comerțului. Cantitățile de cherestea, răşinoase, foioase şi lăzi ce trebuiau obligatoriu obținute erau fixate de cele două organisme astfel că, în perioada ianuarie - martie 1948, Carpatina trebuia să producă între 2000-2500 mc de cherestea răşinoase, 200 mc lunar de cherestea foioase şi lăzi între 50-150 mc în cele trei luni[65]. În iulie 1948 se va constitui Centrala Industriei Lemnului din care făceau parte şi fabricile de la Slatina şi Turnu Măgurele[66].

Societatea era bine înzestrată din punct de vedere tehnic, la sfârşitul anului 1947 deținând: 12 gatere, 3 şpalt gatere, 35 diferite circulare, o maşină de fabricat brichete, o maşină de aplanat, 2 maşini de geluit, o maşină de încleiat, o maşină de

[61] Scânteia 1944, p. 3.
[62] S.J.A.N.V., fond Societatea Carpatina Brezoi, dosar 4/1938-1944, f. 68.
[63] *Monitorul Oficial*, partea I, nr. 76 din 30 martie 1946, p. 2980.
[64] S.J.A.N.V., fond Societatea Carpatina Brezoi, dosar 10/1944-1946; dosar 13/1944-1945. f. 4.
[65] *Monitorul Oficial*, partea I, nr. 9 din 12.01.1948, p. 256.
[66] *Monitorul Oficial*, partea I, nr. 167 din 22.07.1948, p. 6049;6053.

retezat scânduri, 2 circulare (bandsäge), 8 strunguri diferite, 2 maşini burghiu, 2 raboteze, 3 maşini de găurit, un ferăstrău de tăiat fier, un ciocan mecanic, 2 polizoare simple, o maşină de ascuţit pânză, 3 maşini automate de ascuţit pânză, două maşini ascuţit panglici, o maşină de vălţuit pânză, o maşină de ascuţit circulare, o maşină pentru ştanţat, o maşină borrang pentru ştanţat şi un polizor automat, toate în funcţiune şi bine întreţinute[67].

Fabrica de la Turnu Măgurele nu mai funcţiona de la 1 ianuarie 1947 iar fabrica de la Slatina, cu cele 4 gatere ale sale, mai avea doar 2.800 mc de lemn cu toate că putea produce 10.000 mc. de cherestea. Patrimoniul forestier se ridica la 13.000 ha cuprinzând goluri de munte, păduri şi plantaţii tinere de fag şi răşinoase. Exista o instalaţie completă de plutărit pe Latoriţa şi Lotru cu trei lacuri opritoare. Din cauza secetei nu se mai putea permite plutelor să transporte lemnele pe Olt spre fabrici. Existau instalaţii pentru transportul lemnului şi anume: 4 linii ferate, o linie decauville de 65 km, 8 locomotive, 1 motor, 19 km de funicular tip italian[68].

După război, amenajarea drumurilor pentru transportul lemnului, construirea căii ferate normale Brezoi-Voineasa, precum şi pe afluenţii Lotrului va duce la încetarea activităţii de plutărit pe râurile Lotru şi Olt care şi aşa nu era indicat pentru lemnul de fag care se degrada iar pentru răşinoase, ducea la scăderea calităţii lemnului.

În ianuarie 1947, societatea avea două secţiuni: secţia forestieră de exploatare lemn rotund şi lemn de fag pentru foc şi secţia de fabricaţie pentru cherestea şi lăzi. În întreprindere lucrau 1136 de muncitori dintre care: doi funcţionari superiori, 129 funcţionari inferiori şi doi maiştri. Lucrătorii calificaţi erau în număr de 134 bărbaţi din care 22 sub 18 ani. Lucrători necalificaţi erau în număr de 137 bărbaţi, iar femei în număr de 26. Lucrătorii industriali erau 276 bărbaţi, 56 femei, 23 ucenici şi 11 personal de serviciu. Supuşi străini erau în număr de 26 iar lucrătorii forestieri din pădure în număr de 340, dar care număr varia între lunile aprilie şi octombrie astfel că numărul putea ajunge între 1800 şi 2000[69].

Durata muncii în societate era de 8 ore dar când întreprinderea avea mult de lucru se lucrau şi ore suplimentare care se plăteau conform dispoziţiilor art. 9 din Legea 314/1946. Munca de noapte era prestată de personalul uzinelor de la turbina de aburi, turbina de apă, de la focărie, de personalul însărcinat cu căratul rumeguşului, de la hala de gatere la cazane şi de personalul însărcinat cu paza de noapte. Munca de noapte era prestată numai de bărbaţi peste 18 ani. Repausul duminical era respectat cu excepţia zilelor când întreprinderea primea vagoane ce trebuiau încărcate cu cherestea destinată URSS. Pentru lucrările efectuate în zilele de sărbători legale muncitorii primeau 100% din salariul orar zilnic.

Conform prevederilor conducerii societăţii, în pădure, muncitorii lucrau numai în acord, procentul de manoperă fiind fixat în funcţie de condiţiile de la faţa locului (dimensiunile buştenilor, panta generală a terenului, situaţia timpului, felul lucrătorilor, felul uneltelor şi hrana lucrătorilor). La pădure toate lucrările, adică fasonat, adunat, construcţii, plutit liber, plutit pe scocuri etc. se executau în acord,

[67] S.J.A.N.A., fond Inspectoratul Regional al Muncii Piteşti, dosar 155/1947-1948, f.n.
[68] S.J.A.N.V., fond Societatea Carpatina Brezoi, dosar 1/1883-1948, f. 119-120.
[69] S.J.A.N.A., fond Inspectoratul Regional al Muncii Piteşti, dosar 124/1945-1947, f. 219.

în funcţie de procentele fixate de direcţiunea societăţii şi a manipulanţilor de pădure. În fabrica de la Brezoi se stabilise o normă de 250 mc pe zi pentru două retezătoare cu un efectiv de 55 de oameni. În fabrică se lucra în regie dar se plătea gateriştilor gratificaţii în funcţie de producţia suplimentară. În depou, 35-45% din lucrări se executau în acord, restul se lucra în regie. În ateliere se lucra în general în regie, dar erau şi lucrări ce se executau în acord, mai ales când era vorba de piese uniforme sau în serie. Grija direcţiunii era de a se obţine reducerea cât mai mult posibil a cheltuielilor de regie şi fabricaţie pentru scăderea preţului de cost al cherestelei. Ca urmare, se urmărea zi de zi repartizarea raţională a braţelor de muncă şi cronometrarea timpilor pentru obţinerea unor producţii ridicate cu acelaşi număr de lucrători, precum şi îmbunătăţirea calităţii produselor.

Societatea „Carpatina" cedase asigurărilor sociale un imobil în care funcţiona dispensarul având şi o sală de spital cu 20 de paturi şi maternitate cu 6 paturi. Toţi lucrătorii societăţii erau asiguraţi la C.A.S., dispensarul Brezoi, unde aveau la dispoziţie medicamentele necesare, fiind asistaţi de doi doctori, trei moaşe şi doi agenţi sanitari. Existau, de asemenea, 5 posturi de prim ajutor prevăzute cu cele necesare pentru ajutorarea muncitorilor accidentaţi, societatea angajând în mod special cu salariu propriu un doctor, un dentist tehnician şi un agent sanitar pentru supravegherea posturilor de prim ajutor din sectoarele de exploatare existente în pădure. Era un gest semnificativ şi remarcabil.

Toţi lucrătorii şi salariaţii, împreună cu familiile lor, locuiau în clădirile proprietatea societăţii care erau puse la dispoziţia lor în mod gratuit, inclusiv întreţinerea acestora, iluminatul, încălzitul etc. Capacitatea aproximativă a locuinţelor era de circa 4.000 de salariaţi şi membri familiilor lor.

Societatea pusese la dispoziţia muncitorilor, prin sindicat, o sală de spectacole dotată cu aparat sonor pentru film, exista cantină unde luau masa circa 100 de lucrători la preţul de 15 lei pe zi, servindu-se două mese consistente, exista baie pentru uzul muncitorilor, întreţinută în condiţii bune şi prevăzută cu 3 căzi şi o sală cu 14 duşuri, exista o secţie de paznici cu 35 de lucrători, cu misiunea de a supraveghea toate sectoarele şi paza materialelor şi instalaţiilor, era organizat un corp de pompieri cu 15 salariaţi dotaţi cu o scară mecanică, scări diferite în număr de 8, 450 metri furtun, 24 stingătoare, 32 hidranţi gură de apă, târnăcoape, topoare, precum şi o motopompă.

Societatea a pus la dispoziţia Cooperativei „Progresul Muncitoresc" clădiri cu tot ceea ce era necesar, ea distribuind pentru necesităţile muncitorilor cantităţi diferite de pânză americană, zefir, finet, barchet, stofă bărbătească, stofă paltoane, ciorapi bărbăteşti şi de damă, bocanci, pantofi etc. Din punct de vedere cultural, prin sindicat, care cuprindea un număr de 1.040 de membri, erau organizate spectacole, conferinţe, muzică de cameră executată de fanfară compusă din 13 persoane, cor compus din 60 de salariaţi, echipă de teatru din 10 persoane, club muncitoresc care oferea muncitorilor biliard, şah, table, domino, aparat de radio, popicărie special amenajată şi o bibliotecă cu un număr de 1.800 de volume care era frecventată de un număr de 50-60 muncitori pe lună. Volumele erau „ştiinţifice, literare şi profesionale, în ultimul timp biblioteca fiind înzestrată cu 28 volume din literatura rusă". Sindicatul organizase o şcoală de alfabetizare cu personal „din câmpul educaţiei naţionale" şi organizase o echipă de fotbal care participa la diferite concursuri între întreprinderi.

Societatea avea un cămin de zi care adăpostea un număr de 40-45 copii ai muncitorilor, în vârstă de 2-6 ani, căminul fiind dotat cu mobilierul necesar. Clădirea căminului se compunea din cameră de zi, sală de mese, sală de joc şi gimnastică, dormitor cu 17 paturi, bucătărie înzestrată cu cele necesare pentru preparatul meselor. Vesela era asigurată pentru 30 de copii iar îmbrăcămintea asigurată de părinţii copiilor. De educaţie se ocupau o directoare şi o maistră, materialul didactic fiind confecţionat de educatoare care erau absolvente de Şcoală normală de educatoare. Căminul era dotat şi cu un aparat de radio pentru necesităţile de educare a celor mici, care se făcea în spiritul vârstei. Frecvenţa era controlată pe baza unui catalog iar personalul era vizitat de medicul şef al Asigurărilor Sociale şi de sora de caritate, care controlau şi greutatea copiilor la două săptămâni. Societatea subvenţiona Gimanziul Unic unde învăţau copiii salariaţilor din Selişte, Mălaia, Ciunget, Voineasa şi ajuta copiii de la şcolile secundare distribuind sume de bani ca ajutoare de iarnă şi pentru săracilor.

Societatea avea un număr de 23 de ucenici în meseriile de tâmplari, electricieni, lăcătuşi, strungari, mecanici, aceştia locuind la părinţi şi având o frecvenţă regulată, beneficiind de concedii de odihnă şi de salarizare conform legii. Conform contractului colectiv, ucenicii primeau haine groase, combinezoane pentru lucru, şepci, cămăşi şi bocanci.

Îmbrăcăminte şi obiecte de protecţie primeau doar fochiştii care lucrau la temperatură înaltă şi care au primit, în 1946, două cămăşi de lucru iar salopete nu au primit decât 47 de meseriaşi, în 1945.

Având uzină electrică proprie, lumina era asigurată peste tot în întreprindere dar lipseau becurile iar muncitorii trebuiau să stea în întuneric deoarece nici aprovizionarea cu gaz nu era făcută la timp.

Salariile plătite muncitorilor erau insuficiente faţă de scumpirea accentuată, în special în regiunea Brezoi, localitate care era situată „în creierul munţilor”. Cea mai mare parte a muncitorilor aveau salariile grevate la Economat, ale căror datorii faţă de întreprindere se ridicau în luna decembrie 1946 la suma de aproximativ 300.000.000 lei, din care cauză toţi muncitorii duceau o viaţă foarte grea nemaiavând posibilităţi materiale de întreţinere. Ajutoare de copii se acordau în sumă de 5.000 lei iar indemnizaţiile de scumpete se acordau doar la cei cu ora, conform Legii 348/1945 în valoare de 15.000 lei lunar, deoarece comuna Brezoi era clasificată de categoria a II-a, de la 1 iunie 1946. 80% din muncitori aveau locuinţă în natură şi cărora societatea nu le făcea nicio reţinere din salariu.

Pentru aprovizionarea muncitorilor, societatea deţinea o moară şi o brutărie proprie însă, din lipsă de grâu, din a doua jumătatea a lunii decembrie 1946, brutăria s-a închis, grâul fiind înlocuit cu mălai, funcţionând doar moara. Lemne pentru încălzit se dădeau lucrătorilor peste prevederile din contractul colectiv însă, din lipsă de mijloace de transport, salariaţii nu le primeau la timp. Toţi lucrătorii încadraţi permanent au primit în anul 1946 un costum de haine din dril şi o pereche de bocanci în mod gratuit, cu excepţia unor muncitori care au cerut să li se dea materialul pentru a-şi confecţiona singuri costumul iar întreprinderea s-a obligat să plătească aţa şi manopera în valoare de 17.000 lei. Pentru a nu mai da naştere la nemulţumiri, având în vedere că muncitorii care au primit materialul dril l-au vândut, întreprinderea urma să acorde numai haine gata confecţionate.

Societatea a acordat următoarele ajutoare periodice: ajutor de iarnă în sumă de 93.800.000 lei, de Crăciun în valoare 92.300.000 lei, de boală în valoare de 4.500.000 lei, de naştere în valoare de 5.800.000 lei, de căsătorie în valoare de 2.300.000 lei şi de înmormântare în valoare de 2.100.000 lei[70].

La cantina societății, în ianuarie 1947, luau masa 87 de lucrători, mâncarea fiind compusă din două feluri iar prețul varia între 500-700 lei pe zi, servindu-se de două ori pe zi două feluri de mâncare. Era necesară completarea veselei cu strictul necesar, halate şi şorțuri pentru bucătărese, precum şi mai multe femei pentru servirea în sala de mese deoarece una singură nu făcea față la atâția muncitori.

Economatul societății era destul de bine aprovizionat fiind înscrişi un număr de 1409 salariați, muncitori şi funcționari, precum şi un număr de 2135 membri de familie. Capitalul alocat economatului era în sumă de 4.000.000.000 lei. Muncitorii aveau o datorie la economat de 282.553.018 lei iar funcționarii de 148.214.544 lei. Stocurile de alimente erau formate din carne de vită afumată, carne de porc afumată, porumb, orz, fasole, ceapă, cartofi, sare, zahăr, slănină, brânză, paste făinoase, cafea surogat, marmeladă, zarzavaturi, opinci, talpă, săpun, doc, pânză, în cantități diferite. Rațiile ce se distribuiau săptămânal muncitorilor se compuneau, pentru un muncitor, astfel: 600 grame mălai, 500 grame pâine zilnic, 150 grame slănină sau unt, 100 grame paste făinoase, 200 grame carne afumată, 500 grame carne proaspătă, 250 grame fasole, 150 grame brânză, 100 grame marmeladă, 2 kg cartofi săptămânal, 2 kg ceapă, 250 grame zahăr lunar. În zilele în care se dădea mălai nu se dădea pâine iar săpunul de rufe se dădea 250 grame lunar de fiecare muncitor sau membru.

Cu toate eforturile societății, muncitorii erau totuşi nemulțumiți de lipsa de pe piață a unor produse şi a îmbrăcămintei, a petrolului lampant, a lipsei becurilor, care îi obliga să stea în întuneric, neplata la timp a concediilor de odihnă, nedistribuirea pânzei aflată în economat, tăierea rațiilor muncitorilor flotanți, prezentarea la şedințe a unor membri din comitetul de fabrică în stare de ebrietate. Ca urmare a scăderii stării de disciplină, cu ocazia Adunării generale a muncitorilor din 19 ianuarie 1947, moment în care se explicau greutățile prin care trecea întreprinderea şi cauzele care au dus la scăderea rațiilor de alimente, muncitorii în număr de 1.200, în afară din cei din pădure, „s-au agitat huiduind şi sărind asupra preşedintelui comisiei locale de la Vâlcea care era de față, şi care a fost amenințat cu cuțitul, aducându-se insulte şi direcțiunii fabricii şi amenințări cu molestarea şi sechestrarea”[71]. Muncitorul Cochici Constantin a sărit cu cuțitul ajutat de fratele său, care nu era muncitor în fabrică, astfel că adunarea a fost suspendată, cei doi fiind arestați de şeful de post de la Brezoi şi înaintați spre cercetare Legiunii de Jandarmi Vâlcea.

În ziua de 21 ianuarie 1947, Inspectoratul de muncă Râmnicu-Vâlcea a trimis de urgență telegrama 359 anunțând Ministerul Muncii de producerea unor grave tulburări printre muncitori, amenințarea conducerii societății cu moartea, scăderea producției şi continuarea agitațiilor printre muncitori.

În dimineața zilei de 22 ianuarie 1947, şeful Inspectoratului, Iandola Serghie, împreună cu lt.col. Horia Niculescu, comandantul Legiunii de Jandarmi Vâlcea, s-

[70] S.J.A.N.A., fond Inspectoratul Regional al Muncii Pitești, dosar 124/1945-1947, f. 217.
[71] S.J.A.N.A., fond Inspectoratul Regional al Muncii Pitești, dosar 124/1945-1847, f. 222.

au deplasat la sediul societății „Carpatina” unde, împreună cu reprezentanții comitetului de fabrică şi ai sindicatului, precum şi ai conducerii, au examinat şi anchetat modul cum s-au petrecut evenimentele.

Astfel, a rezultat că totul a pornit de la lipsa porumbului care nu sosise, fapt pentru care rația de mălai a trebuit să fie scăzută de la 600 grame pentru un muncitor la 300 g, la care se adăugau cartofi aşa cum prevedea decizia Ministerului Afacerilor Interne nr. 3803 publicată în „Monitorul Oficial” nr. 291 din 16 decembrie 1946. Acest lucru a provocat nemulțumiri printre muncitori, care au început să se agite, mai ales că până la apariția deciziei aveau o rație de 1 kg de mălai pe zi. În timpul tratativelor cu conducerea întreprinderii s-a prezentat şi o altă delegație a muncitorilor de la secția retezători, în frunte cu Pană Dumitru, Vasile Matronea şi Constantin Cochici. Acesta din urmă a înfipt țapina în uşa cabinetului procuristului Prihoda, ridicând tonul şi aducând insulte grave conducerii. Lucrurile păreau că s-au potolit, mai ales că în aceiaşi seară a ajuns la „Carpatina” un vagon de porumb, comitetul de direcție hotărând distribuirea către fiecare muncitor a 600 grame mălai fără cartofi. În ziua de 19 ianuarie 1947, sindicatul societății s-a întrunit în şedință la şcoala primară a societății, unde au luat parte circa 400 de sindicalişti. Din partea comisiei sindicale a participat Iosef Himler, preşedintele comisiei, Carol Toth, membru şi secretarul Vituşinschi Vladislav. După prezentarea dării de seamă lunare, muncitorii Buză Constantin, Vultur Nicolae şi Hoinoiu Gheorghe au criticat activitatea comitetului de fabrică şi conducerea societății arătând că muncitorii de la întreprinderea „Vasilatul” din Brezoi erau mai bine aprovizionați, primind de sărbătorile Crăciunului câte o jumătate de kg măsline şi o lămâie de fiecare muncitor. Cu toate că sindicatul de la „Carpatina” a arătat că cei de la Vasilatul nu primeau grăsime şi nici săpun, muncitorii de la „Carpatina” au învinuit comitetul de fabrică „că nu ştie să apere interesele muncitorilor şi este slab”[72].

S-a iscat până la urmă un scandal în care Constantin Cochici, membru în Partidul Comunist, a bătut cu pumnul în masă strigându-i lui Iosef Himler „că nu se interesează de muncitori şi a luat 15 kg de zahăr de la economatul societății”. Încurajat de faptul că jumătate din muncitorii din sală erau de partea lui, l-a numit pe casierul societății Petrescu Zamfir criminal şi i-a amenințat cu cuțitul, intenția majorității fiind schimbarea comitetului de fabrică şi numirea ca preşedinte a lui Gheorghe Zdreanță, membru al Partidului Comunist dar care fusese preşedintele Breslei muncitorilor până la desființare în 1940 iar apoi legionar.

Au fost arestați 13 muncitori bănuiți a fi „provocatorii şi agitatorii” acțiunii, dintre aceştia fiind membri PCR, 2 socialişti şi 2 independenți. Muncitorii, cu toate că recunoşteau că au fost sub influența alcoolului adus în fabrică de frații Cochici, au arătat principalele nereguli din activitatea fabricii, dar acuzația cea mai gravă era că membrii comitetului de fabrică „se scoseseră de la sine putere din producție, veneau beți la şedințe, îşi luau rațiile de la economat chiar dacă lipseau nemotivat şi nu se interesau de soarta lor”[73].

Față de acuzațiile aduse de muncitori şi care s-au dovedit a fi reale, conducerea societății a hotărât distribuirea imediată de alimente şi petrol lampant

[72] S.J.A.N.A., fond Inspectoratul Regional al Muncii Piteşti, dosar 124/1945-1847, f. 206.
[73] S.J.A.N.A., fond Inspectoratul Regional al Muncii Piteşti, dosar 124/1945-1847, f. 207.

muncitorilor, scoaterea din producţie a trei muncitori: Vasile Andrei, Burcuş Nicolae şi Maria Greceanu, achitarea drepturilor salariale restante, stofă pentru muncitori, plata orelor suplimentare, lucrările sindicale să se rezolve numai în afara orelor de lucru, sancţionarea celor care ridicau produse de la economat şi le vindeau la bursa neagră, excluderea din câmpul muncii al muncitorului C. Mihai.

În urma măsurilor luate, activitatea economatului a început să se desfăşoare satisfăcător, chiar dacă mai lipseau gazul şi untdelemnul, iar starea de spirit a muncitorilor a devenit bună, autorităţile din Brezoi identificând şi pe autorii morali care au provocat incidentele de la Adunarea din 19 ianuarie 1947. A fost numit un nou director general al societăţii în persoana lui Alex Gh. Coengescu, care se va implica în schimbările necesare în activitatea profesională a muncitorilor.

Ca urmare a celor întâmplate la fabrica „Carpatina", s-a verificat şi starea de spirit a muncitorilor şi a economatelor celor ce lucrau în păduri. Pentru munca prestată în pădure, fiecare muncitor primea salariu, astfel că salarizarea varia între 12.000 şi 30.000 lei pe zi „după priceperea şi cultura de muncă a fiecărui muncitor". Aceştia locuiau în pădure, în barăci, iar de mâncat mâncau hrană rece precum şi hrană caldă, care se prepara în diferite puncte de către femei angajate special. Dezideratul cel mai mare al muncitorilor era accelerarea aprovizionării cu opinci, pânzeturi, săpun, brânză şi grăsimi. Existau puncte de aprovizionare la Păscoaia, Zarişţea, Priboiasa, Cheia, Câineni şi Mălaia unde se aprovizionau şi se hrăneau între 160 şi 1.500 de muncitori. În total, în pădure lucrau circa 3.600 de oameni a căror aprovizionare se făcea cu mare greutate, trebuind să se înceapă, din vreme, aprovizionarea pentru toamnă şi iarnă. Trebuiau să se facă mari sacrificii pentru „a uşura pe cât se putea munca şi felul de viaţă ridicând la nivel maxim standardul de viaţă al lucrătorilor din pădure"[74].

Măsurile care au fost luate de ministerul Muncii, precum şi pe linie de sindicat şi de partid, vor face ca astfel de revolte să nu mai aibă loc în rândul muncitorilor de la Societatea „Carpatina" din Brezoi, care va fi naţionalizată la 11 iunie 1948. Societatea „Carpatina" a ocupat un loc important în industria ţării, fabricile ei presărate de-a lungul Văii Lotrului, într-o regiune bogată în păduri în comunele Selişte, Mălaia, Ciunget şi Voineasa, precum şi în regiunea Brezoi-Vâlcea, a animat viaţa economică a oamenilor din bazinele Oltului şi Lotrului. În perioada intensă de activitate, a oferit stabilitate de lucru unui număr de 3.000 de muncitori, care-şi asigurau existenţa împreună cu familiile lor. Produsele societăţii au fost diferite, de la exploatare de păduri pentru lemne de foc, cherestea din răşinoase şi foioase, fabricarea lăzilor de toate dimensiunile, tâmplărie, mobilă ţărănească, iar după 1947, placaje, butoaie, mobilă curbată, parchet, acestea asigurând un nivel bun de viaţă socială, precum şi o educaţie în plan cultural[75].

[74] S.J.A.N.A., fond Inspectoratul Regional al Muncii Piteşti, dosar 124/1945-1847, f. 95-96.
[75] Scânteia 1947, p. 14.

BIBLIOGRAFIE

Anuarul 1931 – *Anuarul statistic al oraşului Bucureşti, 1924-1930*, anii XXX-XXXVI, Tipografia şi Editura Leopold Geler, Bucureşti, 1931, p. 1-397.

Brauner 1929 – Harry Brauner, *Comerțul şi industria lemnului din România*, editura Krafft & Drotleff SA, Sibiu, 1929, p. 247.

Buletinul 1921 – *Stocul nostru disponibil de lemn răşinoase (cherestea) în august 1921*, în „Buletinul Institutului Economic Românesc", nr. 1, ianuarie 1922, p. 13-36.

Contribuțiuni 1939 – *Contribuții la problema materiilor prime în România. Volumul 1: Problema lemnului în România; Valorificarea chimică a lemnului*, Bucureşti, 1939, p. 551.

Giurescu 1980 – Constantin C. Giurescu, *A history of the romanian forest*, Editura Academiei RSR, Bucureşti, 1980, p. 260.

Popescu 1930 – Al. Popescu, *Plutăritul lemnului în vechiul Regat*, în „Revista Pădurilor", an XLII, nr. 9, septembrie 1930, p. 965-1005.

Scânteia 1944 – *Un cuib de fascişti la Carpatina*, în „Scânteia", nr. 22 din 12.10.1944, p. 3.

Scânteia 1947 – *Viața industrială şi socială pe Valea Lotrului*, în „Scânteia", nr. special de Crăciun, fascicula 2, 25.12.1947, p. 14.